

**36850-XXIII Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Klimaat en Groene Groei (XXIII) voor het jaar 2025 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota)**

**Nr.                      VERSLAG HOUDENDE EEN LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN**

*Vastgesteld (wordt door griffie ingevuld als antwoorden er zijn)*

De vaste commissie voor Klimaat en Groene Groei, belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel, heeft de eer verslag uit te brengen in de vorm van een lijst van vragen met de daarop gegeven antwoorden. De vragen zijn op 8 december 2025 voorgelegd aan de regering.

Onder het voorbehoud dat de regering op de gestelde vragen en de gemaakte opmerkingen tijdig en genoegzaam zal hebben geantwoord, acht de commissie de openbare beraadslaging over dit wetsvoorstel voldoende voorbereid.

De fungerend voorzitter van de commissie,  
Kröger

De griffier van de commissie,  
Nava

| Nr | Vraag                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Bijlage | Blz. (van) | t/m |
|----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|------------|-----|
| 1  | Kunt u de kas- en verplichtingenreeksen van artikel 31 nader uitsplitsen naar de belangrijkste instrumentcategorieën (subsidies, leningen, garanties, investeringsbijdragen en opdrachten) voor de jaren 2026–2030 en de afwijkingen ten opzichte van de begroting 2025 toelichten?                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |         |            |     |
| 2  | Kunt u per maatregel die vanuit het Klimaatfonds naar de KGG-begroting is overgeheveld (o.a. 496,6 miljoen euro voor IKC-ETS, 793,5 miljoen euro voor het Nationaal Isolatieprogramma, 368,6 miljoen euro voor de stimulering van hybride warmtepompen, 948 miljoen euro voor problematiek Wind op Zee, 212 miljoen euro voor elektrolyse 500-1000 megawatt (MW), 195 miljoen euro voor WarmtelinQ, 174,5 miljoen euro voor de garantieregeling warmte en 162 miljoen euro voor gebiedsinvesteringen) specificeren welke activiteiten worden gefinancierd, wat de onderliggende kostenramingen zijn, welke tijdschema's gelden en welke prestaties (bijvoorbeeld CO <sub>2</sub> -reductie of MW's infrastructuur) worden beoogd? |         |            |     |
| 3  | Waarom zijn er terugboekingen van middelen naar het Klimaatfonds voor Demo 1 (€ 274 miljoen), de Versnelde klimaatinvesteringen industrie (VEKI) (77 miljoen euro), de nieuwbouw van kerncentrales (3 miljoen euro), bedrijfsduurverlenging van kerncentrale Borssele (0,4 miljoen euro) en Cluster 6 (0,8 miljoen euro)? Hoe wordt gewaarborgd dat deze middelen tijdig beschikbaar zijn voor de betreffende projecten?                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |         |            |     |
| 4  | Kunt u een overzicht geven van alle kasschuiven in de KGG-begroting voor de periode 2025–2030 (inclusief voor VEKI, Nationale Investeringsregeling Klimaatprojecten Industrie (NIKI), waterstof en NieuweWarmteNu!) en toelichten welke vertragingen of herfaseringen in projecten hieraan ten grondslag liggen?                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |         |            |     |
| 5  | Kunt u per SDE/SDE+/SDE++-regeling aangeven wat het geraamde bedrag aan afgegeven beschikkingen en de verwachte kasuitloop is voor 2025–2030 (Tabel 12), inclusief aannames over energieprijzen en ETS-prijzen en de verwachte CO <sub>2</sub> -reductie per euro subsidie?                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |         |            |     |
| 6  | Hoeveel kost de SDE++ per vermeden ton CO <sub>2</sub> in 2026 per geïnvesteerde euro en hoe verhouden deze kosten zich tot alternatieve instrumenten, zoals                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |         |            |     |

ETS-heffing, normering of fiscale prikkels?

- 7 Kunt u voor de posten “flankerend beleid WOZ” en “structurele kosten WOZ” specificeren welke activiteiten en onderzoeken hieruit worden gefinancierd, hoe deze zich verhouden tot de 21-GW-routekaart en welke resultaten worden verwacht?
- 8 Kunt u aangeven welke kosten met de jaarlijkse subsidie van 181 miljoen euro aan TenneT exact worden afgedekt, tot welk jaartal het bedrag van 4 miljard euro is berekend, wanneer er een evaluatie plaatsvindt van deze kosten en welke financiële risico's voor de Staat bestaan, gezien TenneT een 100% staatsdeelneming is?
- 9 Hoeveel woningen en bedrijven kunnen worden ondersteund met de 509 miljoen euro dat voor de Investeringsubsidie duurzame energie en energiebesparing (ISDE) beschikbaar is, welk deel is bedoeld voor warmtepompen, isolatie en overige maatregelen, hoe wordt dubbele subsidie (met bijvoorbeeld het Nationaal Isolatieprogramma) voorkomen en wat is de gemiddelde subsidie per maatregel?
- 10 Kunt u voor Carbon Capture and Storage (CCS) aangeven welke grootschalige projecten worden ondersteund, wat de kosten per ton afgevangen CO<sub>2</sub> zijn, hoe de balans is tussen subsidiebedragen (SDE++) en private investeringen en hoe het programma ACT binnen het Europese Clean Energy Transition Partnership (CETP) wordt gefinancierd?
- 11 Wanneer wordt het toetsingskader voor de Garantieregeling Warmtenetten aan de Kamer voorgelegd en welke kernvoorwaarden (bijvoorbeeld solvabiliteitseisen, looptijd, premiehoogte) worden in de garantie-overeenkomsten opgenomen? Hoe verhouden de garanties voor warmtenetten (totaal 174,5 miljoen euro) zich tot de verwachte investeringstekorten in de warmtesector en hoe wordt voorkomen dat publieke risico's ontstaan wanneer warmtebedrijven onverhoopt in financiële problemen komen?
- 12 Kunt u aangeven hoeveel middelen in totaal aan Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat-projecten (MIEK) zijn toegekend, welke projecten als “nationaal MIEK” zijn aangemerkt, hoe de selectie tot stand kwam en welke doorlooptijden en risico's worden voorzien?
- 13 Kunt u uitsplitsen welke regio's profiteren van gebiedsinvesteringen van 162 miljoen euro voor aanlanding van netten op zee, welke maatregelen (bijvoorbeeld infrastructuur, leefbaarheidsprojecten) worden gefinancierd en welke afspraken met medeoverheden zijn gemaakt over cofinanciering?
- 14 Kunt u toelichten waarom de bedragen voor de vultaak van gasopslagen Bergermeer en PGI Alkmaar is (155 miljoen euro gereserveerd voor 2025–2026) en voor Norg en Grijskerk (518 miljoen euro voor 2026–2027) nodig zijn, hoe de subsidie wordt berekend (gebaseerd op gasprijs, opslagkosten en gebruiksvolume) en hoe het risico van overcompensatie en marktontregeling wordt voorkomen? Met welke heffing en vanaf welk tarief wordt de gasleveringszekerheidheffing geïntroduceerd om de kosten van de vulmaatregelen te verhalen op gebruikers? Wordt geborgd dat deze heffing niet leidt tot lastenverzwaring voor huishoudens en midden- en kleinbedrijf (mkb)?
- 15 Kunt u een overzicht geven van alle uitstaande leningen, deelnemingen en garanties binnen artikel 31 (o.a. aan NRG, EBN, ECN, Solarge, CCS-project Aramis) met informatie over doel, hoofdsom, rentepercentage, looptijd, uitstaande saldo en terugbetalingsschema?
- 16 Kunt u uiteenzetten hoe groot het veilingvolume (aantal ETS- en ETS-2-rechten) per jaar is en hoe de opt-in van de glastuinbouw dit volume beïnvloedt, de keuze voor de prijsassumptie van 45 euro per ton CO<sub>2</sub> toelichten, inclusief een gevoeligheidsanalyse voor hogere of lagere prijzen en aangeven hoe onzekerheden in prijs en volume worden opgevangen en wat dit betekent voor de inzet van ETS-middelen en de begroting van het Klimaatfonds?

- 17 In de raming van de gasontvangsten (Tabel 14) is de gasprijs teruggebracht van 40,3 eurocent/m<sup>3</sup> in 2025 naar 23,9 eurocent/m<sup>3</sup> in 2030; welke marktvooruitzichten zijn gebruikt voor de raming van de gasontvangsten (de gasprijs teruggebracht van 40,3 eurocent/m<sup>3</sup> in 2025 naar 23,9 eurocent/m<sup>3</sup> in 2030), welke scenario's (hoog/laag) zijn doorgerekend en wat zijn de gevolgen voor de ontvangsten uit de Mijnbouwwet?
- 18 Kunt u uiteenzetten hoe de subsidies voor duurzame elektriciteitsproductie op de BES-eilanden worden ingezet, welke projecten worden ondersteund en hoe de extra 1 miljoen euro wordt gebruikt om het vaste elektriciteitstarief te verlagen?
- 19 Kunt u toelichten hoe het bedrag per vermeden ton CO<sub>2</sub> wordt berekend voor de verlenging van IKC-ETS, hoeveel bedrijven hiervan gebruikmaken en welke alternatieve opties voor het verlagen van indirecte kosten in de ETS zijn verkend?
- 20 Gezien de overheveling €793,5 miljoen euro voor het Nationaal Isolatieprogramma naar de KGG-begroting, kunt u inzicht bieden in de verwachte aantallen woningen die worden geïsoleerd, de verdeling van middelen per doelgroep (koop/huur, lage inkomens) en de geplande monitoring van energiebesparing?
- 21 Hoeveel hybride warmtepompen worden beoogd met overheveling 368,6 miljoen euro voor de stimulering van hybride warmtepompen in bestaande bouw, hoe verhouden de subsidiebedragen zich tot marktprijzen en welke effecten op de elektriciteitsvraag en netcongestie worden voorzien?
- 22 Kunt u toelichten hoe de 212 miljoen euro voor de ontwikkeling van 500–1000 MW elektrolysevermogen wordt verdeeld over projecten, welke tender- of subsidievoorwaarden gelden, en hoe dit past in het doel om in 2030 ten minste X GW elektrolysevermogen te realiseren?
- 23 Kunt de stand van zaken (gereedheidsniveau, vergunningen, bekostiging) en de fasering van het warmtetransportnetwerk WarmtelinQ uiteenzetten en toelichten welke afspraken met GasUnie of andere partijen zijn gemaakt over risico's en rendementen?
- 24 Kunt u aangeven welke middelen beschikbaar zijn voor kennisontwikkeling, opleiding en veiligheidsmaatregelen in het kader van de voorbereiding van nieuwe kerncentrales en de bedrijfsduurverlenging van Borssele?
- 25 Hoeveel middelen zijn in 2025–2027 beschikbaar via de KGG-begroting en het Klimaatfonds voor de voorbereiding van nieuwe kerncentrales (vergunningen, locatieonderzoek, omgevingsstudies)? Hoe wordt samengewerkt met de provincies (via de DU "Voorbereiding bouw kerncentrales") en met welke planning houdt u rekening?
- 26 Welke aanpassingen in wet- en regelgeving zijn nodig om de veiling van ETS-2-rechten (voor gebouwde omgeving, transport e.d.) tijdig te laten starten in 2027, hoe worden de opbrengsten toebedeeld tussen Rijk en medeoverheden en welke instrumenten worden ingezet om eventuele prijsvolatiliteit op te vangen?
- 27 Kunt u aangeven welke onderdelen van artikel 31 nog beleidsmatig vrij inzetbaar zijn, hoe groot de ruimte voor nieuw beleid is in 2026 en welke mechanismen bestaan om bij tegenvallers te herprioriteren?
- 28 Gezien de grote rol van IenW, LVVN, VRO en provincies bij wind op zee, WarmtelinQ en gebiedsinvesteringen, kunt u uiteenzetten hoe de financiële verantwoordelijkheden zijn verdeeld, welke afspraken er zijn over cofinanciering en hoe u het risico op hiaten in de uitvoering voorkomt?
- 29 Kunt u toelichten hoe de subsidies voor de elektriciteitsbedrijven op de BES-eilanden worden vastgesteld, hoe de kostprijs van elektriciteit zich verhoudt tot Europees Nederland en welke langetermijnstrategie wordt gehanteerd om de

- eilanden energieonafhankelijk te maken?
- 30 Gezien de lening aan EBN voor de vultaak gasopslag in 2027 wordt terugbetaald, kunt u toelichten welke rente en aflossingsvoorwaarden gelden, hoe het renterisico wordt afgedekt en of er een staatsgarantie is afgegeven?
- 31 Aangezien de gaswinning uit het Groningenveld volledig is beëindigd (raming 0 Nm<sup>3</sup> vanaf 2025), welke maatregelen worden getroffen om de resterende kleine velden te stimuleren?
- 32 Door de wijziging van de IJmuiden Ver Beta-vergunning wordt een ontvangstenderving van 400 miljoen euro verwacht die wordt gedekt door verlaging van een Klimaatfondsmaatregel en dekking uit de SDE-regeling. Kunt u toelichten of dit soort gewijzigde tenders vaker zullen voorkomen, en wat de gewijzigde voorwaarden zijn en zullen zijn?
- 33 Op welke wijze verhoudt de inzet op het terugdringen van de Nederlandse klimaat-, land- en watervoetafdruk zich tot het vervallen van de ambitie om de Nederlandse ecologische voetafdruk in 2050 te halveren?
- 34 Op welke wijze verhoudt de ambitie om in 2050 een volledig circulaire economie te realiseren zich tot het vervallen van de ambitie om de Nederlandse ecologische voetafdruk in 2050 te halveren?
- 35 Kunt u de stand van het SCAN-project voor geothermie toelichten, met een  
tijdlijn voor aanvullende seismische onderzoeken en een overzicht van  
toekomstige boringen? 6  
Welke investeringsbeslissingen liggen ten grondslag aan de ruim 165 miljoen  
euro in 2026 en 102 miljoen euro in 2027 die voor het opschalingsinstrument  
waterstof en de opslagprojecten zijn gereserveerd, welke opslagcapaciteit wordt  
gerealiseerd en wat is het voorziene tijdpad tot ingebruikname?  
Kunt u voor de IPCEI-waterstofprojecten per ronde specificeren hoeveel  
projecten zijn ingediend, welke selectiecriteria gelden, hoe aansluiting wordt  
gezocht bij Europese staatssteunkaders en hoe de nationale cofinanciering is  
geregeld?
- 36 Kunt u aangeven of de additionele 10 mln. euro die aan het ministerie van VRO 6  
is toegekend voor de Stimuleringsregeling Aardgasvrije Huurwoningen (SAH)  
voldoende is om aan de huidige, overtekende subsidievraag te voldoen? Worden  
met dit budget alle ingediende aanvragen gehonoreerd en wat is de huidige stand  
van zaken van deze regeling ook als het gaat om het realiseren van de  
beleidsdoelen van het ministerie van KGG?
- 37 Kunt u, uitgesplitst per regeling, inzichtelijk maken wat er gebeurt met de 8  
Klimaatfondsmiddelen op de departementale begroting van KGG die niet tot  
besteding komen in 2025?
- 38 Hoeveel van de middelen die niet zijn uitgegeven uit het Klimaatfonds schuiven 8  
door naar latere jaren?
- 39 Hoeveel van de middelen die niet zijn uitgegeven uit het Klimaatfonds vloeien 8  
terug naar het Klimaatfonds?
- 40 Hoeveel van de middelen die niet zijn uitgegeven uit het Klimaatfonds worden 8  
ingezet voor andere doeleinden en wat zijn deze?
- 41 Wat zijn de consequenties van het niet uitputten van de Klimaatfondsmiddelen in 8  
2025 voor het resultaat van de subsidies en regelingen die het betreft?
- 42 Wat zijn de consequenties van de onderbesteding van de Klimaatfondsmiddelen 8  
voor het behalen van de klimaatdoelen en de voortgang van de energietransitie?
- 43 Zijn er in het Klimaatfonds middelen gereserveerd voor mogelijke rechtszaken 8  
tegen de staat op het gebied van klimaat? Zo ja, waaruit wordt dit gedekt? Zo  
nee, staan er elders op de begroting middelen gereserveerd hiervoor?

- |    |                                                                                                                                                                                               |   |
|----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|
| 44 | Kunt u toelichten wat onder de 'government support package' de budgettaire gevolgen zijn voor de begroting van het ministerie als de geraamde 15 miljard euro per kerncentrale hoger uitvalt? |   |
| 45 | Kunt u inzicht geven in de effecten op de staatsschuld wanneer 60% van de financiering van nieuwe kerncentrales via een staatslening tegen 0% rente wordt verstrekt?                          | 9 |
| 46 | Kan uit het vrijgemaakte budget voor de gemeente Borssele worden afgeleid dat u voorsorteert op Borssele als locatie voor de twee nieuwe kerncentrales?                                       | 9 |